

der er dømt til behandling i medfør af straffelovens §§ 68-69.

Som anført ovenfor under pkt. 3.3.2. er det erfarungen i Anstalten ved Herstedvester, at navnlig personer, der er idømt en tidsbestemt fængselsstraf, undertiden modsætter sig behandling i anstalten, selv om det har den følge, at de ikke prøveløslades, men må afsone den fulde straf. Justitsministeriet forudsætter, at der ved seksualforbrydelser i højere grad end sædvanligt gives afslag på prøveløsladelse, hvis den kriminelle ikke accepterer et relevant vilkår om i prøvetiden at fortsætte en påbegyndt psykiatrisk behandling eventuelt kombineret med kønsdriftsdæmpende medicin.

4. Sproglig modernisering af straffelovens § 16 og § 68 m.v.

4.1. Indledning

Formålet med lovforslagets § 1, nr. 2, 7 og 10-14, § 2, nr. 1, og § 3 er at gennemføre en sproglig modernisering af straffelovens §§ 16 og 68 om »åndssvage« lovovertrædere samt de dertil knyttede bestemmelser i retsplejelovens § 809, stk. 2, om indlæggelse til mentalundersøgelse på »åndssvageanstalt« og § 6, stk. 1, i loven om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforborg m.v. vedrørende pligten til at modtage og føre tilsyn med »åndssvage« lovovertrædere på de amtskommunale institutioner for personer med vidtgående psykiske handicap. Endvidere foreslås ændring af bestemmelserne i straffelovens § 218, stk. 1, § 219, § 236, stk. 1, § 254 og § 261, stk. 2, der benytter begrebet »åndssvag«, »åndssvageanstalt« eller lignende.

Spørgsmålet om en sproglig modernisering af straffelovens § 16 og § 68 har bl.a. været rejst af Folketingets Retsudvalg, jf. udvalgets spørgsmål nr. 237 (alm. del - bilag 476) i folketingsåret 1994-95.

Med lovforslaget tilsigtes ingen ændring af de pågældende bestemmelseres hidtidige anvendelsesområde.

4.2. Gældende ret

4.2.1. Efter straffelovens § 16, stk. 1, straffes personer, der på gerningstiden var utilregnelige på grund af åndssvaghed i højere grad, ikke. Personer, der befandt sig i en tilstand af åndssvaghed i lettere grad eller i en tilstand, som ganske må ligestilles med åndssvaghed, straffes ikke, medmindre særlige omstændigheder taler for at pålægge straf, jf. straffelovens § 16, stk. 2.

Hvis der statueres straffrihed i medfør af § 16, findes tiltalte for straf. Dette er imidlertid kun undtagelsesvis ensbetydende med, at der ikke fastsættes en

reaktion i anledning af lovovertrædelsen. Efter straffelovens § 68 kan retten således træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser. Såfremt mindre indgribende foranstaltninger som tilsyn, bestemmelser vedrørende opholdssted eller arbejde, afvænningsbehandling, psykiatrisk behandling m.v. ikke findes tilstrækkelige, kan det bestemmes, at den pågældende skal anbringes i institution for åndssvage eller under åndssvageforsorg eller i egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg, jf. § 68, 2. pkt.

Om reaktionen ved andre psykiske afvigelser end de i § 16 omhandlede, f.eks. over for sinker, henvises til straffelovens § 69. Efter denne bestemmelse kan retten, såfremt det findes formålstjenligt, i stedet for at idømme straf træffe bestemmelse om foranstaltninger som nævnt i § 68, 2. pkt., i tilfælde, hvor gerningsmanden ved den strafbare handling foretog sig befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner, og som ikke er af den i § 16 nævnte beskaffenhed.

4.2.2. Ved lov nr. 258 af 8. juni 1978 om ændring af lov om social bistand med flere love (Særforsorgens udlægning m.v.) ophævedes med virkning fra den 1. januar 1980 den særlige lovgivning om forsorgen for åndssvage og andre svagt begavede. Samtidig blev denne forsorg ved lov nr. 257 af 8. juni 1978 om udlægning af åndssvageforsorgen og den øvrige særforborg m.v. (udlægningsloven) lagt ud til kommunerne, amtskommunerne og Københavns og Frederiksberg kommuner. Herefter er den pågældende persongruppe omfattet af de almindelige regler i bistanndsloven.

Efter bistanndslovens § 112 har amtskommunen pligt til at sørge for, at der er det nødvendige antal pladser for voksne, der på grund af et vidtgående fysisk eller psykisk handicap har et særligt behov for pleje, behandling m.v. For så vidt angår åndssvage lovovertrædere, suppleres denne bestemmelse af udlægningslovens § 6, hvorefter amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner har pligt til på disses institutioner for personer med vidtgående fysiske og psykiske handicap at modtage og føre tilsyn med personer, der efter retskendelse skal underkastes mentalundersøgelse eller i henhold til dom, kendelse eller vilkår for tiltalefrafald eller prøveløsladelse skal anbringes i institution for åndssvage eller undergives åndssvageforsorg.

Om amtskommunernes modtagepligt henvises endvidere til Socialministeriets bekendtgørelse nr. 567 af 21. december 1979 om pligt til at modtage